

Гулько Н.О.

Кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри музичного мистецтва
Херсонського державного університету,
м. Івано-Франківськ, Україна

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні тенденції модернізації вищої освіти в Україні передбачають, перш за все, впровадження компетентнісного підходу у підготовку висококваліфікованих фахівців, які здатні швидко реагувати на цивілізаційні та технологічні зміни, успішно розв'язувати новітні освітні проблеми у професійній діяльності особистості. Тож, у науковому колі утверджується думка щодо основних результатів діяльності закладу освіти – не тільки подання системи знань, розвитку умінь і навичок, а й формування комплексу ключових компетентностей у сфері професійної діяльності особистості. За таких умов актуальності набуває проблема формування музично-методичної компетентності майбутнього педагога-музиканта.

Загострення дана проблема набула в умовах викликів глобального масштабу – воєнної агресії РФ в Україні, що змусило більшість закладів освіти надавати освітні послуги у встановлених обсягах, відповідно до визначених освітніх програм і планів у дистанційній формі.

Комплекс проблем, які постали перед ЗВО мистецького спрямування щодо оволодіння професійною музично-методичною компетентністю здобувачами-музикантами у онлайн форматі, є досить своєрідними й неоднозначними. Адже навчання музичному мистецтву традиційно проходить у індивідуально-практичній формі при безпосередньому контролі викладача над формуванням музично-виконавських умінь і навичок здобувача. Наразі, виникла потреба не лише адаптувати зміст та форми викладання до нових умов, але й зберегти якість

професійної підготовки майбутніх вчителів-музикантів початкових закладів мистецької освіти.

Тому, вирішення питання фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів з використанням технологій дистанційного навчання є інноваційним в організації мистецького освітнього процесу.

Деякі питання впровадження дистанційно-навчальних та інноваційних технологій, обґрунтування їх системного або часткового застосування при формуванні фахових компетентностей здобувачів-музикантів знайшли своє відображення в наукових працях Л. Бірюкової, О. Калюжної, А. Козир, Н. Мозгальнової, О. Олексюк, Л. Паньків, О. Процишиної, А. Растригіної, Т. Раструби, Я. Сверлюка, С. Світайло, Т. Смирнової, З. Софроній, Л. Теряєвої, І. Царук, Н. Цюлюпи, І. Шинтяніної, Л. Шумської та інших.

Аналіз наукових досліджень у галузі музичної педагогіки показав, що науковий інтерес учених і практиків спрямовується в річище пошуку шляхів оптимізації підготовки майбутніх педагогів-музикантів та підвищення рівня їхньої професійної діяльності через упровадження інноваційних технологій у процес викладання фахових дисциплін. Проте аспекти формування музично-методичної компетентності майбутніх педагогів-музикантів виключно в умовах дистанційного навчання потребують подальшого дослідження.

У галузі педагогіки поняття «компетентність» розглядається як спеціально структурований набір знань, умінь, навичок, здобутих у процесі навчання. Завдяки своїй компетентності фахівець здатний визначати та адекватно розв'язувати питання та проблеми, які виникли у конкретній ситуації, тобто у сфері його компетенції. У Великому тлумачному словнику української мови «компетентність» трактується як «властивість особистості, від якої безпосередньо залежить здатність людини реалізовувати свій внутрішній творчий потенціал, здійснювати успішну професійну діяльність, задовольняючи індивідуальні та соціальні потреби» [1, с.64.].

У сучасних науково-педагогічних працях розкриваються різновиди професійно-педагогічної компетентності педагогів-музикантів, серед яких

виділяють методичну. Науковиця Н. Цюлюпа представляє методичну компетентність вчителя-музиканта як «сформовану систему знань, умінь і практичного досвіду, зумовлену особливостями його індивідуально-психологічних характеристик, яка спрямовується на реалізацію музично-педагогічної діяльності з одночасною здатністю до самореалізації й постійного самовдосконалення»[3, с.14-15].

Дослідниця Л. Теряєва вважає, що «методична компетентність фахівця в галузі музичного мистецтва – це інтегральна якість, яка характеризується наявністю методичних знань, умінь контролювати й аналізувати освітній процес, оцінювати якість знань для досягнення мети, шукати нові шляхи та ефективні методи навчання» [2, с. 182].

У результаті аналізу наукової літератури з проблеми формування методичної компетентності вчителя музичних дисциплін ми подаємо власне визначення поняття «музично-методичної компетентності» як інтегративної характеристики особистості педагога-музиканта, яка включає володіння системою знань з методики викладання музичного мистецтва, розвинені виконавські навички (вокальні, інструментальні, диригентські), уміння аналізувати й інтерпретувати музичні твори, а також педагогічну майстерність і здатність до творчої організації навчального процесу у закладі початкової мистецької освіти. Отже, музично-методична компетентність віддзеркалює готовність педагога-музиканта професійно виконувати художньо-педагогічні функції згідно із сучасними освітніми вимогами, зокрема через визначення найоптимальніших шляхів і прийомів організації різних видів музичної діяльності учнів мистецьких шкіл, що є фундаментальною основою його фахової діяльності, безперервної самоосвіти і вдосконалення власної художньо-педагогічної майстерності.

Зазначимо, що у підвищенні ефективності освітнього процесу у ЗВО мистецького спрямування, велика роль надається дистанційним освітнім програмам, дистанційним технологіям, самоосвіті та самовдосконаленню. Адже дистанційне навчання як індивідуалізований процес набуття знань, умінь,

навичок і способів пізнавальної діяльності людини відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому інформаційно-освітньому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. А основними принципами системи дистанційної освіти є: її гнучкість, модульність, адаптивність, динамічність, неперервність, креативність і відкритість.

Необхідно зазначити, що опанування музичних дисциплін у дистанційному режимі має свою специфіку і особливості, що дозволяють значно розширити види навчальної діяльності (у порівнянні із традиційним навчанням): аудиторні лекції можуть замінятися відео-лекціями, слайд-лекціями; виконання практичних завдань відбувається при обов'язковому залученні інформативних технологій; контроль рівня знань умінь і навичок отримується у результаті виконання тестів та творчих завдань тощо.

Задля забезпечення ефективності фахового навчання здобувачів-музикантів викладач може використовувати різні веб-ресурси на свій вибір, які обов'язково супроводжуються методичними рекомендаціями щодо їх використання, алгоритмами виконання творчих завдань та особливостями контролю їх виконання.

Наразі існує безліч програм задля забезпечення якісної фахової підготовки майбутнього педагога-музиканта. Серед основних інструментів організації навчального процесу викладачі-практики виокремлюють:

- використання платформ Zoom, Google Meet, Moodle, що є потужними сервісами організації відео-конференцій, форумів, чатів;
- впровадження відео-уроків, мультимедійних презентацій, записів виконання творів;
- самостійну розробку студентами методичних матеріалів, цифрових нотних прикладів через використання нотних редакторів та аудіо-редакторів;
- залучення до віртуальних майстер-класів, інтернет-конкурсів, онлайн-практик.

Важливим аспектом у формуванні музично-методичної компетентності здобувачів-музикантів є розробка електронних курсів фахового спрямування, активне використання яких у системі дистанційного навчання дозволяє підвищити ефективність цього процесу завдяки використанню специфічних методів – залучення засобів ІКТ, художньо-творчим проектам, е-тестуванню.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що ефективне формування музично-методичної компетентності майбутнього педагога-музиканта у дистанційному форматі можливе за умови системного, інноваційного підходу щодо організації освітнього процесу, активного використання цифрових ресурсів у опануванні фахових дисциплін, розвитку нових форм методичної діяльності та педагогічної творчості, актуалізації самостійної професійної діяльності здобувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
2. Теряєва Л. А. Формування методичної компетентності майбутнього вчителя музики як психолого-педагогічна проблема. *Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки : Матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2014 р.)*. Київ, 2014. С. 181-186.
3. Цюлюпа Н.Л. Педагогічні умови формування методичної компетентності майбутнього вчителя музики у процесі інструментальної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2009. 20 с.